

MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet: **Geometriai Jegyzetek. Pataky Dezső naplója. 1956-57. 1956. október 23-i bejegyzés (eredeti tagolásban)**

Október 23.

Csodaszép reggel volt. A Szabad Nép első oldalon hozza a két hasábos hírt a Március 15 Kör megalakulásáról.

Feladtam a levelet Ilunak. Szidtam az egrieket, mert nem forradalmiak, tunyák. Expressz adtam fel. Nem vártam meg az ő levelét.

A Szabad Ifjúság hozza első oldalon a Magyar Írószövetség Közleményét.

„...Többen azzal fordultak hozzánk, hogy tudomásuk szerint az Írószövetség felvonulást szervez egyetértése kifejezéséül a lengyelországi eseményekkel. Ezzel kapcsolatban a következőket közöljük:

Rendkívül nagy örömmel üdvözljük a Lengyelországban, a Lengyel Egyesült Munkáspártban történő eseményeket. Az ott kibontakozó törekvésekkel a legmelegebben egyetértünk. Felvonulást, tüntetést azonban nem szerveztünk s illet nem is helyeselünk!...” (+ A M. I. Sz. titkársága és pártszervezete)

Micsoda gyáva emberek! Kompromittálják saját magukat! Az Ifjúság közli továbbá a Műegyetem határozatát kivonatosan és – a 4-ik, a szovjet csapatok kivonását tartalmazó pontot kihagyták belőle – kommentár nélkül.

Közli a lap az egriek 12 pontját. Nem valami újszerű, híres követelésekkel lépnek fel. Igaz, a mi pontunk is 12 pont, de abban több okos dolog van és a 12 pontot még kibővítettük azzal, hogy a politikai bűnperekben, és bűnperekben a halálbüntetést. De még ez is szép eredmény az egriektől. Kossuth Kört alakítottak. Jól van Ilu! Azért nem ártott a szidás, ugye?

**

Ma 9 órakor felszálltunk a 47-es villamosra és kimentünk a két Kábelgyárba. A villamosvezető olyan kedves volt hozzánk, felismerte bennünk az egyetemistákat. Olyan melegen, szépen beszélgetett velünk. Nem vagyunk egyedül. Tüntetni fogunk ma; s mikor leszálltunk a villamosvezető sokszerencsét kívánt és még sokáig kísért biztató szelíd tekintete.

Olyan jólesett ez nekem. Szinte lelket öntött belém, szárnyakat adott.

**

Eredménytelen próbálkozás volt. Nem engedtek a munkásokhoz. Azt mondták, a munkások félnek tőlünk. Már vártak bennünket, tudták, hogy megyünk. Milyen érdekes ugye? Persze, felkészültek rá. Az éjjel a Politikai Bizottság egyik tagja kiadta az Ukászt és már nem érhette őket meglepetés. A gyárakban aktíva-pártbizottsági ülést tartottak. Elszigeteltek a munkásoktól.

Csepelről kidobták két küldöttünket. Mégis tüntetünk.

**

Félhárom. Felszállottunk a Március 15 téren. Egymásután jöttek az egyetemek. Piros László betiltotta a tüntetést, de küldöttségünk kiharcolta a tüntetés engedélyezését a KV-ből. A mi Eötvös Lóránd egyetemünk volt a vezető. A téren Sinkovits Imre szavalta el a Talpra magyar-t. A tömeg együtt dörögte, hogy megremegett a föld, hullámot vetett a Duna: Esküszünk, esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk. És elindult a hatalmas tömeg és velünk Budapest lakosságának egy része.

Zúgtak a jelszavak egész úton.

„Munkás paraszt gyerekek
Együtt megyünk veletek!
Éljenek a Lengyelek.
Függetlenség, barátság!
Munkás-demokráciát!
Éljenek a munkások!
Éljenek a nyomdászok!
Nem állunk meg félúton,
Sztálinizmus pusztuljon!
Uránérc a magyaroké.
Lengyel ország utat mutat
Kövessük a magyar utat!!!”

Mikor a Sztálinút mellett haladtunk el a tömeg így kiáltott fel: Ez lesz a Szabadság-útja!

És tovább zúgott a tömeg, röpködtek a jelszavak.

Nagy Imrét a Kormányba!
Szabad magyar választást!
Farkas-pert, nyilvánost!
Vesszen Rákosi!

Amerre elhaladtunk, megállott a forgalom. S ezalatt a Rádióban Gerő Ernő piszkos, reakciós, ellenforradalmi csőcseléknek nevezte a felvonulásunkat.

A Bem szobrot megkoszorúztuk. A piros-fehér-zöld zászlókból a követeléseinkre mindenütt kinyírták, kitepték a csúf címet, Népköztársaságunk jelvényét.

Kossuth címet akarunk!

És lobogtak a tépett zászlók. Elénekeltük a Himnusz. A laktanyából hívtuk a katonákat: „Gyertek velünk katonák!” És éltessük a népi hadsereget. A katonákat nem engedték ki a kaszányából. A nép háztetőkről kiabált, ünnepelt minket. A katonák is kimásztak a tetőre és onnan ünnepeltek sapkáikkal és a nemzeti lobogóval. És mikor kitették az ablakba a Kossuth-címet, szinte őrjöngött a tömeg. Azután a lengyel nemzeti lobogó jelent meg a laktanya ablakában s a tömeg egy negyedóránál tovább éltette a lengyel munkásokat, a lengyel népet!

Egy tiszt az egyik Vippon-gyártmányú autó tetejéről szavalt el egy verset. Katonatiszt volt, ha jól láttam, repülőstiszt. A versre, amit szavalt, már nem emlékszem, csak egy sora ragadt meg bennem: „Mert én vagyok Zrínyi Miklós harcos unokája!” A tömeg hangulata egyre emelkedett, egyetlen lesújtani akaró ökölle forrt össze a hatalmasság.

Azután szépen, csendben elvonult a tömeg. De a Kossuth-hídnál már újra rendezett sorokban haladtunk. Csatlakozott hozzánk egy újabb egyetemista csoport;

Munkás, paraszt együtt halad,

Magyarország legyen szabad!

Ezt a jelszót kiabálták. És szenvedéllyel született a többi harci jelszó is...

Hol vannak a hadifoglyok,

Döntsük le a Sztálin szobrot!!!

Minden ország katonája,

Menjen saját hazájába!!

Éljen Titó, Gomulka,

Rákosi a pokolba!

Szűnjön meg a megszállás!

Szabad magyar választást!

Hadifoglyok gyertek haza,

Vár rátok a magyar haza!

Kossuth címet akarunk!

Magyar ruhás katonákat!

Remegett a híd a lábunk alatt. Özönlött a nép a Parlament felé. Esteledett már, lassan ereszkedett a homály Budapest utcáira. A Duna már a parti fények csillogását ringatta. Négy óra lehetett körülbelül. Hatalmas emberáradat özönlötte el a Parlament előtti teret. A Parlament sötét volt, hallgató, komor. A zászlórúd üresen mutatott az égre. A tömeg hangja követelőző lett.

„Tűzzék ki a magyar zászlót!”

És harsogott a tér. És követelte a magyar lobogót. Nemsokára már szellők simogatták a drága háromszínt, a piros-fehér-zöld zászlót. A tömeg hosszú percekig tapsolt, éljenezte a magyar hazát, a lobogót. De újra csak követelt: „Le a vöröscsillaggal!”

Egyesek az autó tetején szavaltak; diákok voltak. A lépcsőn álló diákság lelkesedéssel tapsolt. De elnyomta vézna mocorgásukat a tömeg éledő gyűlöletének szele. Felhangzott a vészes jelszó előbb csak szelíden:

„Gerő Ernő mondjon le!”

„Hegedűs is mondjon le!”

Ne menjen el senki se,

Míg a kormány nem mond le!

Aztán már nem ismert félelmet a népharag. Mindenki egy jelszót kiabált:

„Vesszen Gerő!” Vesszen Gerő!

S bármilyen jelszót is kiabáltak ezután, mindig újra Gerő nevéhez tértek vissza. Egy öreg bácsika minden erejét összeszedve kiáltotta az elcsendesülő tömegből:

Elég volt már a rabságból,

Nem kérünk a hazugságból.

A mellett álló diákok a Kossuth címet követelték:

Politikánk legyen tiszta,

Kossuth címet adják vissza!

De nem felejtették el az I. számú bűnöst sem.

Vesszen Rákosi!

A Parlament előtti tér egy torok volt, egy kiáltás. A tömegben megláttam Juhász Ferencet, a költő magyart. Mellésodródtam s megkérdeztem, nem tévedek-e? Ő volt, Juhász Ferenc. Csillogó szemmel hallgatta a forradalmasodó tömeget. És ennek a tömegnek nem volt egy nyomorult költője sem, aki vezette volna őket. A nép öntudatra ébredt.

Félhat lehetett az idő, mikor egy kisebb csoport kivált a tömegből és a „Rádióhoz-Rádióhoz” kiáltással elindult a Rádió felé. Én is közéjük álltam, de még nem kiabáltam velük,

csak mentem, mentem szóltan, komor tekintettel. Kevesen voltunk. A fiúk, lányok toborozták az embereket = Aki magyar velünk tart! –

Így hívták az embereket soraink közé. A Múzeum körúton már előzőnlöttük a széles úttestet, a villamosok megálltak. A Bródy Sándor utca és a Múzeum körút sarkán az erkélyen magyar zászlót cibált a szél. A tömeg egyszerre megállt s követelte, hogy a néptől idegen népköztársasági címet tépjék ki a zászló szövetéből. A fiatalasszony egy-kettőre kinyírta az ollóval a szégyenteljes címet, a tömeg éljenzett és vonultunk tovább, a Rádió felé. A Rádió előtt megállott a tömeg és követelte, hogy olvassák be a Rádióba az egyetemisták 14 pontját. A Rádió épületének erkélyére hangszórót szereltek, de hiába volt a mézes-mázos ígéretés a tömeg nem mozdult. Követelte a 14 pont beolvasását.

Most vagy soha!

Most vagy soha!!!

A házak beleremegtek a kiáltásokba. A fiúk felkapaszkodtak az ablakok rácsain, felmásztak az erkélyekre. A tömeg kiabált: Vesszen Gerő!

S benn a Rádió egyik stúdiójában Gerő szórta piszkos rágalmait az ürbe, a világba, magyar hazafiak fülébe. Nem hajlottak a jó szóra, a tömeg követelése süket fülekre talált. S a nép megmutatta, hogy másképp is tud, mint kiabálni. Az egyik Vippon-kocsi odafarolt a Rádió kapujához és háromszor-négyszer nekiszaladt. Az ajtó recsegett, ropogott s csak kicsikét engedett. Hiába feszítették a nyílásba a vastag zászlórudat, eltörött. Az autó ismét nekirugaszkodott, az ajtó recsegve kitarult, aztán az ajtó másik szárnya is. A tömeg betört a Rádióba. Én is rohamoztam. A kapu alatt ám megtorpantam, mert Á.V.H-ás szuronyok meredtek vészjóslóan felénk. A kapu alatt szorongott a tömeg és a kis lépcsőn rohant mindenki felfelé, baloldalt esett a feljárat. Nagynehezen én is odajutottam. Felszaladtunk a lépcsőn. Mentem ameddig lehet, ám zsákutcába estünk. Nem volt út tovább csak visszafelé. Az ablakok a Rádió udvarára néztek. Az udvaron Á. V. H-ás osztagok álltak készenlétben, feltűzött szuronyokkal. S elhangzott bent az épületben az első lövés. Menni kellett kifelé. Az Á.V.H-ások bejöttek és körülfogtak bennünket a teremben. Puska volt mellünknek, puska a hátunknak szegezve. A könnyfakasztó gáz fojtogatva betejedt. Az egyik sarok ajtó ablaküvegén három puska lövés nyoma. Négykézláb, futva menekültem a szűk folyosón, a falhoz lapulva erősen. Lábam alatt a padló vérfoltos volt. A Rádió udvarán tereltek össze bennünket s azt mondták kivezetnek az épületből. A kapun, ahol bejöttünk, nem tudtunk volna kimenni. Kiszorították a tömeget a kapu alól és közáporral kedveskedett az ávósoknak.

Kivezettek bennünket az épületből, bár azt hittem törbeceálnak s már egyenesen kocsira raknak bennünket. A Rádió hátsó bejáratánál borzalmas számú ávós banda

állomásozott. Szinte megijedtem sokaságuktól. „Állatok”- mondtam, de csak magamnak. A Múzeum-kert végénél újból csatlakoztam a tömeghez és besodródtam ismét csak a nagykapu elé. Az ávósok ekkor már füstbombákkal beszéltek a néppel; a Rádió harmadik és második emeletének minden ablakából vigyorgó ávósok feje bámult le az utcára. A tömeg téglákkal, kövekkel, cserépdarabokkal dobált. A fejek eltűntek az ablakokból. Csörömpölve hullottak ki az ablaküvegek. Én magam is követ fogtam a kezembe és dobáltam. De sok ablakot betörtem. Három-négy ablakot.

Fejünkre hullott a foszforos-füstbomba. A tömeg először megfutott, később visszadobták a füstbombákat a Rádió nyitott ablakán.

A tömeg új erőre kapott. Valahonnét, valamelyik kapu alól nagy szál gerendát hoztak elő és a főkaputól jobbra, a Múzeum felé eső ajtót beszakították. Nem tudtunk továbbmenni, mert egy dupla páncélajtó állta utunkat. A Rádió-könyvtár mellettünk volt, betört, bezúzott ajtókkal; a könyveket nem bántotta senki. Az utcán szinte kibírhatatlan volt a gáz fojtó szaga s ide a páncélajtó és könyvtár előterébe húzódott be mind. De az emberek nem mozdultak. Könnyes szemekkel ragadták meg a gerendát és lökték neki az ajtónak. Én leghátul fogtam a gerendát. Az ajtó kemény volt s tenyerem fájt már, de tovább ütöttük és vertük az ajtót. Egyszer aztán engedett. Eltörtek a zászlórudak, széklábak a sok feszítgetésbe, de mégis kiszakítottuk. A páncélajtó mögött rendes, fehérre festett ajtó volt. Bátran nyitottuk ki, de gyorsan be is csaptuk mert az ajtó mögött előre tartott szuronyos puskáikkal az ávósok vártak bennünket. Kinyitottuk az ajtót; nem mertek belénk löni. A nemzetiszínű zászlót nyújtottuk be nekik; elkapták a végét és be akarták húzni. Volt erőnk s nem engedték. Kinyitottuk az ajtót és ami csak a kezünkbe akadt azt mind a pofájukba dobtuk. Repült a kő, törött székláb, női szandál. Megadásra hívtuk fel őket, de választ már nem kaptunk tőlük, mert az ávósoknak három autó erősítés jött. Futni kellett. Kiszorítottak bennünket a Múzeum kertig. Elöttem egy fiatal tacsó katonának sem való ávós emelgette a szuronyt. Minden gyűlöletem fellángolt, feléje köptem. Artikulátlanul tört elő belőlem a szó. ... Magyar vagy te, te, te pizok, gyilkos, aljas. Te, mit szólna most az édesanyád, ha látna. Az édesanyádra fogsz most fegyvert. Te, a bátyád, az anyád is itt van közöttünk. Őket akarod lelőni. Te, te testvérgyilkos. Áruló!...

És a tömeg kiabált, köpdöste az ávót. „Gyilkosok! Árulók!”- ezt kiabálták. Egyet rándult a tömeg és hátraszorította, hátranyomta a gyáva ávósokat. Benyomtuk őket a Rádió épületébe. Követ zúdítottak rájuk. A teherautókból kizavartuk a sofőröket és toltuk az autókat egymás után. Toltuk ki a Bródy Sándor utcából, ki a Múzeum körútra. Ott voltam az első autónál. Toltuk szívvel, lélekkel. Aztán felfordítottuk. Így járt a többi is. Az ávósok kijöttek a Rádióból és kiszorították a népet a körútra. A 49-es villamos ott állt a Körúton már nem járt.

Az ávósok foszforos bombákkal dobálták a tömeget. Egy füstbomba engem a balkarkönyökcsuklómon talált el. Nagyon fájdalmas volt és nagyon megijedtem. Az új kabátom és a rendőr csövesnadrágom volt rajtam. Nem nagyon szerettem volna összetépni. A Múzeum-kert bokrai közé futottam és kövekkel vertük vissza az ávósokat. Meggyújtották a teherautókat. Három teherautó égett, amikor szirénázva megjöttek a tűzoltók. A tömeg közel sem engedte őket az égő autókhoz. Beverték a tűzoltóautó ablakát a bakabornyú egyik gyalogsági ásójával. Robbantak az autón a löszerek; egy fedezék mögül figyeltem a nyaldosó lángokat. Visszahúzódtunk a Bródy Sándor utcába. Tűzoltó-slaggal locsoltuk le a Rádió-épület ablakában újra megjelent ávósokat. Az ávósok most már vadabbul dobálták könnyfakasztó gázbombáikat. A tömeg most már nem szaladt meg állta; és új, még gyűlöletesebb, vészesebb jelszó szállt az ajkáról:

„Vesszen az ávó!”

Szinte félórát ordította ezt a tömeg. Távolról tompa dübörgés hallatszott. A Körút felől egy magyar tank közeledett a Rádió felé. A tömeg azt hitte az ávósok ellen jön, éltette a katonákat. Nemsokára ismét tankok jöttek, a három magyar tank. Az egyikén egy alezredes, katona próbálta leszerelni a tömeget hideg szavaival, de nem sikerült. A tömeg ismét veszélyeztette a Rádió főkapuját. Az egyik katonafőhadnagyot ki akarták szedni a tankból. A főhadnagy fejbe rúgott egy embert, behúzódott a tankba és a levegőbe lőtt egyet a pisztolyából.

Az erkélyen újból szavalni akartak, de most már senki sem hallgatott rájuk. A tömeget nem lehetett többé ígéretésekkel rabul ejteni. A cinikus, bürokrata diákokat lehurrogták, nem hagyták beszélni. És most már valóban forradalmi hangulat érlelődött az emberekben, a gázbombák hatására is -.

>Ruszkik haza!< – zengett a szó, ölt a gyűlölet. Elöttem két repülő tisztt is ezt kiabálta. Szakasits Árpádot szólani sem engedték. A Parlament előtt újabb csoport érkezett. „A Parlamentről leszedték a vöröscsillagot! Nagy Imre beszélt a Parlamentnél” – mondták. A Trefort utcán is jött egy újabb hullám. „A Sztálin-szobrot döntik a Hősök terén! Hatalmas tömeg van! Kötélért Óbudára mentek! Már öt kötél elszakadt!”

Hatalmas lövöldözés kezdődött. Vaktöltényeknek nevezett „éles” töltények lyukasztották a levegő égét. Ekkor még a levegőbe lőttek. A tömeg ismét összeverődött a Rádió előtt. Az ávósok az egyik ablak mögül sorozatot engedtek a tömegbe. A sorozat egy fiatal fiút találtak el. A tömeg bosszúra esküdött. A Bródy Sándor utcában már hat autó állt lángban. Az egyik lángban álló autó mellett egy katonatisztet sebzett meg az ávósgolyó. A tankok egy része elvonult. Egy 807-es számú, amelyikből a főhadnagyot ki akarták húzni, a

Rádió főkapuja elé állt, hogy eltorlaszolja a kaput a tömeg elől. A nép, amely a mellékutcákban, kapuk alatt keresett menedéket a golyó és a gáz elől, nemsokáig maradt tétlenül. Újból összeverődött a főkapu előtt. A gyűlöletet le sem lehet írni, amit a tömeg tanusított. „Gyilkosok! Gyilkosok” – kiabáltak. Az ávósok csak nevettek az ablakokban. S ekkor mellettem – 3/4 kilenc volt – az egyik munkás fiatal kezében egy géppisztoly meredt az ablakokra és három sorozatot adott le. A tömeg, mint megvadult csorda rohant a kapu alá. Mindenki féltette életét és szokatlan volt még a fegyverropogás. Én egy suszterájba szorultam 13-15 emberrel. Hirtelen ide tudtunk beszaladni. A suszterajnak csak egy bejárata volt, kiút nem lehetett más csak az, hogy ki az utcára, ahol ádáz lövöldözés folyt már. Egy kislány is volt közöttünk a suszterajba. Sok fiatal, de többnyire idősebb felnőttek. Hárman vagy ketten voltunk bent egyetemisták. Én közvetlen az ajtó mellett állottam a falhoz lapulva. Mellettem egy idősebb, kalapos bácsi bujt az ajtó mögött a sarokban. Volt velünk egy fegyveres is. Néha-néha tüzelt az ablakokban megjelenő ávósokra. Potyára nem lőtt. De egy gránátot dobtak az ajtó elé, s vigyáznunk kellett. Olyan borzalmas robbanás reszkettette meg a suszterajt, hogy nem is reméltem azt, hogy még élve megúszhatjuk. Kértük a fiút, hogy többször ne löjjön, mert bedobnak a nyitott ajtón egy gránátot és végünk van. Nem lőtt többet. De ekkor ajtónk elé állt egy tank és löni kezdett. Lámpájának fénye éppen rám esett. Átfutottam a másik oldalra és ott lapultam a falhoz. Jó húsz perc múlva elment, odébb ment a tank az ajtó elől és most már nem féltünk annyira. A sötétség eltakart, de nem védett a gyilkos golyók ellen. Ideges kapkodás volt néhány percig a pincyszerű suszterajba, aztán leszedték a puskáról a szuronyt és bontani kezdték a falat. Félve lapultam a falhoz; hátammal támaszkodtam a falnak. Egyszer csak mellettem feljajdult vékonyka hangon, sírva az egyik fiatal fiú. „Jaj, jaj jajjjajj” – sírta még utólszor és összeesett. Összeborzongtam. Közvetlen mellettem állott, még a könyökünk is összeért. Hamar hozzászaladtak. Tüdőlövést kapott. Végigfutott rajtam a halálfélelem. Pontosan mellettem állott... hátha most engem kapott volna el. Végig sem gondolhattam ezt, baloldalamon ismét felsírt egy fiatal fiú, aztán hangtalanul összeesett. Toroklövése volt. Nem, egy pillanatig sem maradtam tovább a fal mellett, a sarokba bujtam egy rossz vaságy mögé, ahol már három fiatal fiú volt. Összehúztam magamat. Félttem; s neveznék ezt gyávaságnak félttem. Talán ha ott maradok továbbra is a fal mellett, néhány másodperc múlva én is a padlón fetrengek véremben. S akkor október 23-án három halott lett volna a suszterajban. Kikerült a golyó, kikerült a halál. Talán mert megfutottam előle. Talán megkegyelmezett, mert szörnyűbb végzetet kíván nekem. Talán nagyon szeretnek, nagy szeret valaki, sokat imádkoztak értem. Nem tudom. Nem gondoltam semmire... Kibontották gyorsan a falat, egy pincelakásba jutottunk. Először egy egészséges

ember bújt át, aztán két sebesült, a lány és sorban a többiek. Én az utolsóelőtti harmadik voltam, mert hosszú vagyok, szinte alig tudtak átgyömöszölni a szűk lyukon. A nadrágom el is szakadt. Eltorlaszolták a nyílást és felkattintották a villanyt. A fény egy nyugodt, szelíd sápadt arcra esett már. Meghalt az egyik sebesült. A másíknak még lüktetett a pulzusa. Sosem tudom elfeledni ezt az arcot. A gyilkos ávósok golyója oltotta ki életét. Virágjában lőtték szét ifjúságának nyíladozó virágját. „Megbosszulunk!” – esküdtünk mindnyájan.

Jöttek hordággal és elvitték mindkettőjüket. Én az ablakon másztam ki és a fal mellett szaladtam a házfal tövébe, ahol már sok ember volt. A házfal párhuzamosan állt a Rádió homlokzatával s némileg védelmet nyújtott. A házfal tövében 30-40 ember szorongott. 3/4 12 volt az idő.

Egész éjjel dörögtek a fegyverek. Karabélyok, kisöbű puskák dörrentek bele az éjszakába, bosszút álltak a munkások. Magyar katonák osontak a sötétben és kerepelt a géppisztoly. A mellettünk lévő ház III. emeletén egy nehézgéppuska tüzelőállása volt. A nehézfegyver csak félóránként szólt. De mikor megszólalt, az ávós-fegyverek elhallgattak. Minden háztetőn voltak. A munkások egyenesen a munkapadok mellől jöttek, fegyverrel a gyilkosok ellen.

Egy óra volt, amikor megérkeztek a csepei munkások. Nem volt egy perc megállás, szóltak a fegyverek. Ez már több volt, mint Poznan. Ez már forradalom volt. Egész éjjel állott a haza.

Azt hittük reggelre csend lesz és haza tudunk jönni. Veszélyben, állandó életveszélyben voltunk. A házfalat mindig tűz alatt tartották az ávósok. Három gránátot dobtak ránk. Kettő felrobbant; a harmadik az udvarra esett, nem robbant fel. Szerencsére a két gránát nem tudott kárt tenni életünkbe, de törmelékeket és földet szórt ránk. És kétségek gyötörtek azért is, hogy a fel nem robbant gránátba véletlenül beetalál egy ávós golyó és felrobban. Akkor pedig nekünk végünk. Öt-hat lépésre volt tőlünk a fekete-piros csíkos nyeles kézigránát.

Szépen virradt. De a tűz nem hagyott alább. Teljesen világos lett. Az emeleteken már egyetlen ávós sem volt. A pincébe szorultak. Tizenhatan lehettek már csak. Sok sebesültjük, halottuk volt. De a gyilkosok becsaptak bennünket ismét, mint tegnap este. Mentőautó jött és a felkelők beengedték, azt hitték a sebesültekért mennek. Lőszert vittek az ávósoknak. Ismét lövöldözni kezdtek, de az ávósok már lőni sem bírtak. Tisztjeik, lehettek úgy 8-9-en, megadták magukat. A felkelők ott a helyszínen végezték ki őket. Egy emberbe 60-70 golyó fúródott. Megérdemelték sorsukat.

S ekkor, ezután csúfos, szégyelni való, piszkos árulás történt. A Bródy Sándor utcában feltűnt az első szovjet tank. Nem tudott bejönni a Rádió elé, mert a magyar tank és az

autó...(?) útját állták. Lőni kezdtek a golyószórójukkal, de a tömeg behúzódott a kapuk alá. Megfordult és elment.

Aljas árulás történt. Gerő, Nagy Imre nevében a magyar kormány segítségére behívta a fővárosba a ruszkiakat. Gerőt megerősítették pozíciójában. A Rádió a pincéből beszél az országhoz. Szemtelenül hazudott. Felolvasták benne Szepesi György piszkos, rágalmazó riportjait. „Ellenforradalmárok lövik a Rádiót” – becsületes munkások, egyetemisták voltak. Háromnegyed kilenc volt, amikor elindultam, hogy a Kollégiumba jöjjenek. *(áthúzott rész)* A puskát egy fiatal munkásifinek adtam oda. *(áthúzott rész)*

Elindultam a Szentkirályi utcán. Mindenki kezében fegyver volt. A legfiatalabbak vállán is fegyver lógott. A házak ablakaiból is fegyverek néztek kifelé. Egy ablakból kettő-három. Egy szőke nő is fegyvert tartott gyöngye kezei közt.

Három teherautó robogott be a Szentkirályi utcába, tatabányai katonák jöttek, segíteni. A Tanácskörüton már ruszki tankok álltak és „vak”-tölténnyel lőttek. A Rákóczi úton felfordított villamosok között futottam négykézláb, a golyók elől. Mentem az olyan mellékutcákon, ahol nem láttam tankot. A töltények lehúzták a zsebemet. Zsebkendőkbe kötöttem mindet. A Bajcsi-Zsilinszky utcára értem. Az Engels-tér felé vezető út közepén voltam, mikor láttam, hogy az emberek futni kezdenek. Egy szovjet tank közeledett az út közepén. Én is futottam. Ismertem már vaktöltényeik nyomát. A Földalatti felé futottam. Ott akartam védelmet keresni a golyók elől. De hirtelen rámordított egy hang:

— Állj, fel a kezekkel! Ne mozdulj, mert keresztül lölek!

Körülfogtak a rendőrök. Nem tudtam, hogy a Rendőrkapitányság épülete előtt állok. Bekísértek az épületbe. A kapuban mindenemet elszedtek. A töltényeket is.

— Emelje fel a kezét, indulás!

Kicsit később emeltem fel. Erélyes puszkacső lódított előre. Csepp híjja orra estem. Sajgott a hátam, de szó nélkül türtem. Egy kis szűk folyosóra vezettek. Egy szakaszvezető a falhoz állított, kinyújtott, felemelt kézzel. Egy negyed óráig álltam így. Mikor látta látszólagos nyugalmamat, hatalmasat sózott a nyakam közé: „A szentségít’ a csibész pofádnak!” – ezt mondta utána. Megigazítottam a balkezemmel összezilált hajamat. „Ne mozogj az anyád”... ordított rám. „Hagyjad azt a jampec haját!”

— Ez jampec haj? – kérdeztem felháborodva. – hogyan már, hiszen a vak is láthatja, hogy kefehaj.

— Ne pofázz, mert agyonvágalak! Fel a kezekkel. Egyenesre nyujtsd ki a kezéd, mert...”

Az egyik iroda ajtajában egy férfi jelent meg, kezében papírral, a nevemet szólította. Nem hallotta meg, csak másodjára, mert a balfülem felől szólt s ideges is voltam, nem figyeltem.

— Maga az a Pataki?

— Én vagyok.

— „Ő az!” – mondta a szakaszvezető és fenéken rúgott jó erős csizmájával.

— Jöjjön! – mondta a papíros ember.

— Mozgás, gyerünk, mozgás! – nógatott a szakaszvezető.

Egy kis irodába vallattak. Körülnéztem az irodában, tipikus rendőrségi szoba volt, csupasz falakkal. Az asztal mögött egy az írógép mellett egy hervadásban lévő cinikus, kárörvendő nő ült. Már vártak rám, úgy látszik.

Egy szőke, középmagasságú, sebhelyes, ragyás arcú civilruhás ember vallatott. Nem mondtam neki csak jelentéktelen dolgokat.

— A töltények minek kellettek magának?

Most már én is megmakacsoltam magamat, cinikus válaszokat adtam.

— Csak kellettek.

— Miért? Mi célból vette magához őket? – mert azt állítja, hogy egy kapu alól szedte föl, nem adták magának!

— Szeretek az ilyen csecsebecséssel játszani. – feleltem.

Azt hittem nekem ront ilyen merész szemtelenség láttán a kis kretén ember. De csak állt az asztal mellett és ordított.

— Ez magának csecsebecse? Játsszani ezekkel? Meghülyült maga a Rádiónál az éjszaka, hogy ilyeneket mond? Barom!

Elszedett tőlem mindent, ami még nálam maradt. Lecsatolta a karórát, lehúzta mutatóujjamról a gyűrűt és sorra nézegette a nálam talált papírosokat. A Bölcsész-kör megalakulásáról szóló felhívást elvette. A Sztálin-Rákosi röpcédulát, amit még Ilu adott E.csehiben, azt is elvette.

De a gyűlölet és az utálat, az undor hulláma öntött el, mikor szőrös, csontos ujjával a fényképeket fogdosta, családi fényképünket, Ilu fényképét. Mikor az én igazolványképemet nézte, hosszasan méregetett savószínű szemével. Aztán ezt mondta:

— Az Úttörő Áruházba betörtek multkor. Ez a markáns arc, a termet nagyon hasonlít a betörőre. Én nem mondom, hogy maga volt. Nem maga volt?

Az apu fényképénél megállapodott.

— Ki ez?

— Az édesapám.

— Rendőr?

— Igen. Egerben, az igazságügyi osztály vezetője

— Rendőr az apja. Nem fogja ezt megköszönni magának.

— De megfogja, mert csak volt rendőr.

Bejött egy másik civil-ember is. Az is méregetett s azt mondta hogy látta az ablakból, el akartam dobni a töltényeket.

A nadrágom szemébe ötlött.

— Milyen nadrágja van magának?

— Rendőr.

Elvezettek. Tudomásomra adták, hogy nem fogom sokáig pusztítani a levegőt, statárium van. Leszámolnak az ilyen reakciós, ellenforradalmi elemekkel. Szerdai nap volt s még Gerő ült a miniszterelnöki székben.

A várost akkor már előzőnlötték a ruszki páncélosok. Hegedűs András hívta be őket, kedd éjszaka. Nagy Imre nevében csinált persze mindent. Kompromittálták Nagy Imrét.

Engem levezettek a lépcsőkön a pincébe. Ott voltak a cellák. Odalent igen nagy „előszeretettel” fogadott egy szakaszvezető. Felfricskázta az orromat nagy erős kezével kétszer.

— No, mi van főnök úr? Hát megjöttél? Aztán merre jártál?

Félreállítottak. Ami még nálam maradt, azt mind elszedték: nadrágszíjamat, pénzemet, a keddről megmaradt hidegvacsorát, a konzervet és kenyeret.

Aztán odajött hozzám a fricskázó szakaszvezető.

— Rendőr az apád?

— Rendőr.

— Aztán megmondod-e majd neki, hogy hol voltál, mit csináltak veled?

— Nem.

— No, akkor nesze, hogy legyen mit elmondani! – És olyan hatalmas pofont adott, hogy a falnak estem, belülről felrepedt a szám, zúgni kezdett a fejem. De nem maradt abba semmi. Tovább kérdezősködött:

— Egyetemista vagy?

— Igen.

— Hány éves?

— Tizennyolc.

— Taknyos! Az anyád úristenit, te csináltad a forradalmat? És megint kaptam egy pofont.

— Szégyenled magadat? Mi?

— Igen, szégyenlem.

— Tróger vagy ugye mi?

És végig néztem magamon. Nadrágom kitérdelt, falas, kopottas, cipőm falfehér, kabátom meszes.

- Igen, kicsit bangasz (?) vagyok – mondtam és igyekeztem úgy beszélni neki, hogy több pofot ne kapjak.
- Tróger, az istenit a pofádnak! – és elcsattant újra egy pofon. Aztán otthagyt. Jött az a szakaszvezető, amelyik levezetett és jampecnek nevezte a hajamat.
- Neked volt az a papírod a Vidám Színházhoz? – kérdezte nagy gyanakvással.
- Igen nekem. A Színház jövőévi terveiről, munkájáról kellett volna cikket írni.
- Igen, a munkájáról? Te piszok... - és most sem maradt el az „ajándék”.

Beírták a nevemet egy nagy könyvbe s átadtak egy alacsony szakaszvezetőnek. Ez volt a legrendesebb. Rendesen beszélt velem, nem ütött meg. Még viccelt is, mert én kétszerese voltam legalább az ő kis termetének; a fal mellét állított. Itt újra megjelent nálam a fricskázó szakaszvezető.

- Honnan van a konzerv? Te, melyik Közértbe törtél be?
- A menzán adták, hideg vacsorának.
- Még szemtelenül hazudsz is?
- Nem hazudok. Tiszta dolog, fel kell hívni telefonon a menzát és akkor megtudja majd, hogy nem hazudok.

Nem ütött meg. Elment. Jött a kis szakaszvezető, a 18-as cellába vezetett. Ott már heten voltak, én voltam a nyolcadik. Körülvettek, mindjárt kérdezgettek. Én is megismertem őket. Egy szák deszka volt az ágyunk.

A cella olyan kicsi volt, hogy én nem tudtam kinyújtózkodni benne, térdben be kellett, hogy hajtsam a lábamat. Két lépés volt a cella széle, hossza. A levegőt is gép nyomta be egy kis szűk nyíláson.

Nem tudtam a deszkán feküdni, a derekam a cementen volt. Fájt minden tagom. Az éhínségtől alig láttam. Az időt nem tudtuk pontosan. Ha elszenderedtünk egy kicsit, felrugdostak, WC-re vittek bennünket. Libasorban kellett menni. Így volt ez, minden félórán, másfélórán.

Nem tudom mennyi idő telhetett el, mikor hoztak egy darab kenyeret. Aztán jó 5-6 óra múlva a másik darabot. Komiszkenyér volt. De ennek is örültünk. Vizet is adtak a kenyér mellé.

Aztán adtak fekete kávé is. Fogalmunk sem volt az idő múlásáról. Egybefolyt előttünk minden.

A WC-t és a fogda-folyosót háromszor mostam fel. De szívesen csináltam, mert mikor vizet cseréltem és nem látta az őr, ihattam vizet is.

Aztán egyszer elvittek egy kis kalitkába, felvették adatainkat. Bezártak ismét. Nemsokára 2-3 óra múlva egy fésűt adtak be az ajtó kis nyílásán. Megfésülködünk és várunk. Egyszer aztán kicsapódott az ajtó és bevonultak a detektívek vállukon géppisztollyal. Azt hittük már visznek bennünket. De a detektívek csak meglátogattak bennünket. Az egyik munkásembert, a kis kopasz cipészt megpofozta. A cipész összeesett. A nyomozó káromkodott, a fekvő ember arcába taposott. Vizet hoztak abba a kannába, amibe máskor hugyoztak és a cipész ivott a bűdös bádoggkannából. Felállították és ismét kapott egy hatalmas pofont a jólöltözött detektívtől. A cipész fekve maradt a földön, a csupasz betonon.

A detektív örömtől villogó szemmel nézett körül. Megmutattak neki.

— Ez az újságíró.

— No, akkor halála előtt még megírhatja a cikkét. Még két órájuk van.

Elmentek. Aztán egyszerre jönnek, hogy gyérünk, kibocsájtanak. És valóban kieresztettek. Visszakaptuk iratainkat, mindent amit elszedtek tőlünk és utasítást adtak, hogy hallgassunk arról ha kaptunk volna néhány pofont. A kormány megbocsát az állam és a nép ellenségeinek.

Csütörtök este volt. 6:10-kor léptem ki a szabadba. Hogy készültem már a halálra. Elgondoltam mit fogok mondani még utoljára. Mit írok szeretteimnek búcsúzóul.

Bevallhatom magamnak szépen, úgy sem tudja meg senki, ami itt írva áll. *(áthúzott rész)*, pontot tesz életemre most egy puskagolyó, abból a 40 darabból, amit nálam találtak. Menj férjhez és legyél nagyon, nagyon boldog. Én boldogtalanul búcsúzom hitvány életemtől...

Élek, s ezt amit akartam, nem tudom véghez vihető-e. Rossz kísértés talán. De azt akarom, valóság legyen. Nem rajtam múlik, annyi bizonyos.

Sötét este volt. A Lánchíd felé mentem, mert azt mondták ott még át lehet menni. De a Lánchíd előtti téren két géppisztoly szegeződött mellemnek. A gyilkos ávosok két szemete volt. Fel kellett emelnem a kezemet, mint mikor a rendőrök elfogtak. Tudtam, hogy most már nem menekülhetek. Vártam, hogy ott a helyszínen lepuffantanak. De jött egy házaspár és a védelmemre keltek. Ezt is megúsztam. Velük mentem egészen a Krisztina-térig. Azt akarták, hogy éjszakára aludjam náluk, nehogy valami bajom essék az úton hazafelé. A 61-es villamos sínje mellett mentem, aztán egy suhanc fiúval feljöttem a Ménesi útra; egy idősebb bácsihoz csatlakoztam ezután és ő kísért el a Kollégiumig. Örültem, hogy végre itthon vagyok. Sírva öleltem magamhoz a fiúkat, örültem hogy még élek és újra velük vagyok.

Itt hallottam a szomorú hírt, hogy a Parlament előtt vérfürdő volt. Az Á.V.H-ások belelőttek a tüntető tömegbe. Sok halott lett. Százak vére festette vörösre a szürke kövezetet.

Engem is a tüntető tömeg s az egyetemem követelő röpirata szabadított ki. A civilruhás rendőrőrnagy ide is adta a röpiratot.

Múzeális értéként őrzöm, a 4-ontos követelést.

1. A K.V. és a kormány azonnal adja ki a TÜZET SZÜNTESS! jelszót az ÁVH-soknak.
2. Azonnal bocsássák szabadon a harcokban letartóztatottakat, kivéve a fosztogatókat, akiket bíróság elé kell állítani.
3. Állítsák bíróság elé a vérengzésért felelős ÁVH-sokat!
4. Szólítsa fel a kormány a szovjet csapatokat, hogy 24 órán belül hagyják el a főváros területét.

**

A Rákóczi úton, az Astoria előtt szovjet katonák álltak át a felkelő tömeghez. Kiszálltak a tankból.

Szovjet tankokat lőttek ki a felkelők.

*

Dobi az Elnöki Tanács elnöke röpcédulát adott ki. Ez ugyanaz a Dobi, aki a Parlament előtti tüntető tömeghez szólott, s ezután eldőrdült a gyilkos tűz...

*

Gerő Ernőt leváltották. A haza tovább tart. Nagy a lövöldözés... A Duna-parton tank-tankot ér. Mindenütt ruszki katona. /*Geometriai jegyzetek. Pataky Dezső naplója*/

52

MNOSZ 5606
357—40
C5 K 5 × 5

*Geometriai
jegyzetek
1956 - 57*

Csak iskolai célra használható

Fogyasztói ára:
2,40 Ft

2. sz. melléklet: Geometriai jegyzetek. Részletek Pataky Dezső naplójából.

9. A magyar-magyar barátság további erősítése érdekében fegyverrel és békés úton kapcsolatainkat a magyar párttal, állammal és néppel, a teljes egyenjogúság felé alapozni.
10. Kérjük a D.I.S.Z. KV-ét, hogy október 23-án ünnepi fogadtatással állítsa ki a határozat pontjait illetően az országban lakó magyar ifjúsági mozgalom demokratizálása érdekében.
- A Petőfi Kör vezetősége.

Most kezdődött az októberi emlékeztető, amit a kormány amnestia rendelete ellenére sem lehet lefolytatni este 10 óráig. Október 26-ika van, este 10 óra. A szabadság hídon dörögnek a tankok ajkai. Nem lehet a fegyver-levegőben, nem lehet, hogy vannak, akik letették a fegyvert. Emlékeztető mellett. Menekülősek, vészt, forradalmi ifjak. Ti a helyi önkormányzatok, és nem a további haragot, törzset-untat. Hirdetjük és mi nem feledünk. Úgyis emlékeztetünk október 23-án. Sosem feledünk munkásokunk. Itt minden az emberi emlékeztető magyar pártai nyíl-
nak majd és mi, akik minden fegyvert fogunk, de elfogadjuk, börtönbe zártak, mi ismét fegyvert fogunk, hogy szert
szerezünk, ha kell vér- és életünk után is, a magyar becsületéért.

Október 23.

Godoltság reppel volt. A Szabad Nép első oldalán hozza a költészet hírt a Március 15. Kör megalkadásáról.

Írta a levelet Tanak. Ártam az eprické, mert nem forradalmi, hanem. Expressz adtam fel. Nem vittem meg az 2 levelet.

A Szabad Ifjúság hozza első oldalán a Magyar Ifjúsági Köztársaság.

... Később ezzel fordultak hozzánk, hogy tudomásunk szerint az Ifjúsági felvonulást szervező egyesítésük kifejezésül a leghatalmasabb szervezetekkel. Ezzel kapcsolatban a következőket közöljük:

Kendőnkül nagy örömmel üdvözljük a leghatalmasabb, a leghatalmasabb Munkáspártban tartózkodó szervezeteket. Az októberi haragú törekvésekkel a leghatalmasabb egyesítést. Felvonulást, kiállítás, azonban nem szerveztünk, sőt nem is lehetünk...

+ A M.I.S.Z. titkársága szeptember 23-án.

Mikor a gyűlés emberé!! Kompromittálják befájt magukat.
 Az ifjúság közli sorított a Műveltség hátsókat diákokon és
 a 4-ik a moztot gyűlölet kényszerít felfelé pontot túlszárít
 belőle — kompromittálják.

Mikor a gyász embera...
 Az ifjú a kőli forrás...
 a 4-ik, a morog...
 belőle — komolyan néllél.
 Kőli a lep. az egyike 12 pontját. Nem valami jűben, lures...
 félrevalak...
 a 12 pontot...
 a politikai...
 az egyike...
 a kőli...
 a kőli...

Ma 9 órákor felszálltunk a 47-es villamossal és hamentünk a két Kibélgörbe. A villamosvezető olyan kedves volt hozzánk, felismerte bennünk az egyetemistákat. Őlyan melegen, szőpen beszélgetett velünk. Nem magunkat egyedül. Párbeszéd forrunt ma. Amikor leszálltunk a villamosvezető szőgyesszereit ki-
vitt és nagy sokaság lajost biztalt szőlid felvételre.
Őlyan jóleső a fr nekem. Szőntő felkel pőfőld belém, bairnya-
Eel adótt.

*
*
Érdeklődésük forrásához volt. Nem püspökök a munkásokhoz.
Itt mondták, a munkások félnek belőlük. Már voltak bennük,
tudták, hogy megvannak. Milyen érdekes, ugye? Dezzé, felho-
vatok rá. Itt éjjel a Poliklinikai Bizottság egyik tagja kiadta
az Ukaszt és már nem akarta őket megsejtesztés. A gyűlöletben
aktív-pártbizottsági részt vettek. Előzetesek a munká-
soktól.

Csepelről kidobható lett kúldörkénkor. Mégis kúntotunk.

* *

Telharom. Teléltünk a Március 15-én. Zörmásunk jöttek az egyetemre. Páros szűz betöltött a hintetést, de küldetésünk lejárta a tünnet, nyugodt és a XV-től. A mi Lötörök söründ egyetemünk volt a vezető. A kére senkinek semre seavolta és a Talora magyar-t. A tömeg együttes dörögte, hogy megerőseget a föld, hullámot vetett a Duna. Eső-
szűre, esküvőnk, hogy rabok kőbe nem tesszük. Esclindult a hatalmas tömeg és velünk Budapest lakosságának egy része. Zúgunk a feladatok egyet jött.

Munkás, paraszt gyermekek!
Együtt megrágnak velőket!
Eljének a leánykelek!
Ruggetten, barakap!
Munkás-örményezést!
Eljének a munkások!
Eljének a nyomdászok!

Nem állunk meg felül,
 Szédelni nem szabaduljon!
 Uránra a magyarok.
 Fejvel a magyarok!
 Követse a magyarok!!!
 Mikor a felül (mellet) haladtunk el, a tömeg is
 kiáltott fel: Ez lesz a szabadság-útja!
 Ez lesz a magyar népünknek a jelölése.
 Nagy örök a kormányba!
 Szabad magyar népeket!
 Farkas-görög, nyúlórnok!
 Veszett Rákosi!
 Töröltem. Szóval a

Vestibul "Rákosi":
Immer ellátottak, megállt a forgalom. Szokatlan a
Rádiónak Gerő Enő piros, reakciós, ellenforradalmi és
szellemek nevére felirattalunka. A piros-fehér-
es nem voltak meglepetésűk. A piros-fehér-

[illegible][illegible]

A "Leupzel munkásokkal", a leupzel népe-
egy kist az egyik Vipper-gyártmányú autó tetejéről sa-
vult el egy vestet. Katonatiszt volt, ha jól láttam, repi-
lőtiszt. A vestre, amit szavalt, már nem emlékszem, csak egy
sora ragadt meg bennem: "Mert én vagyok Zrínyi Miklós
harcos unokája!". A tömeg hangulata egyre elcsúszott,
egyetlen lesújtani akart ököllé formálva a hadalmadtag.
Hátam mögött, csudabele elővult a tömeg. De a kitudi-
midual már újra rendezett sorokban haladtunk. Csak-
korot hozzáadta egy újabb egyetemista csoport;

Munkás, paraszti együtt halad,
Magyarország legyen szabad!
És a jelszót kiabáltuk. És bevezetéssel született a többi
charci jelszó is...

Flot vannab a hadifoglyot,
Döntök se a Stálin hóro !!!
Minden ország katonája,
Minden rajat hazájába !!

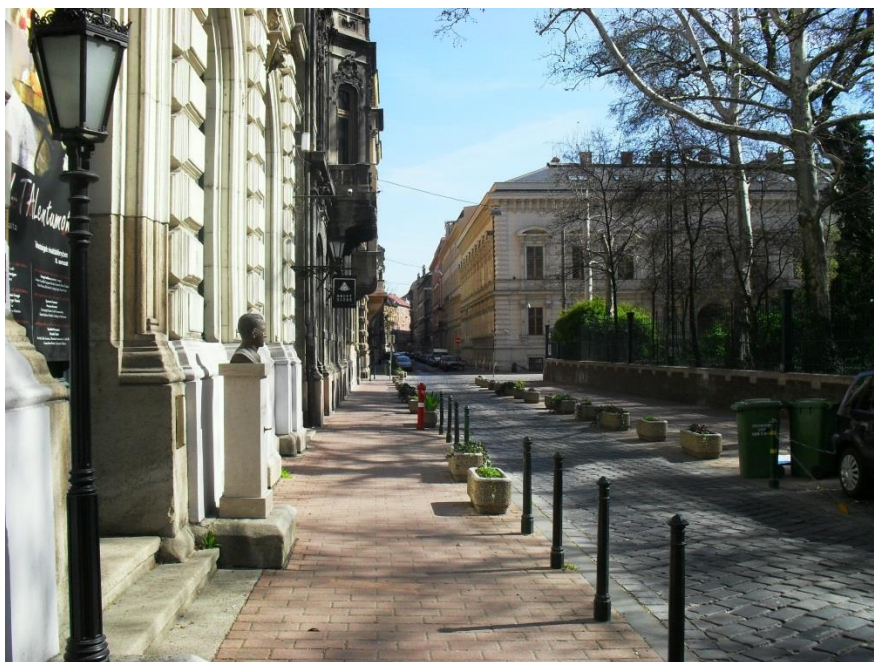
3. sz. melléklet: A Magyar Rádió Bródy Sándor utcai főépületének homlokzata Szabad Magyar Rádió feliratú transzparencssel. (A felvételt Mészáros Lajos készítette 1956-ban.)

Forrás: Az 1956-os Magyar Forradalom Történetének Dokumentációs és Kutatóintézete Közalapítvány fotóadatbázisa. <http://server2001.rev.hu/oha/index.html> Letöltés ideje:

2014.04.05. 17:30

4. sz. melléklet: A Magyar Rádió Bródy Sándor utcai főépületének homlokzata napjainkban. (Saját készítésű felvétel. Készült: 2014.03.23.)

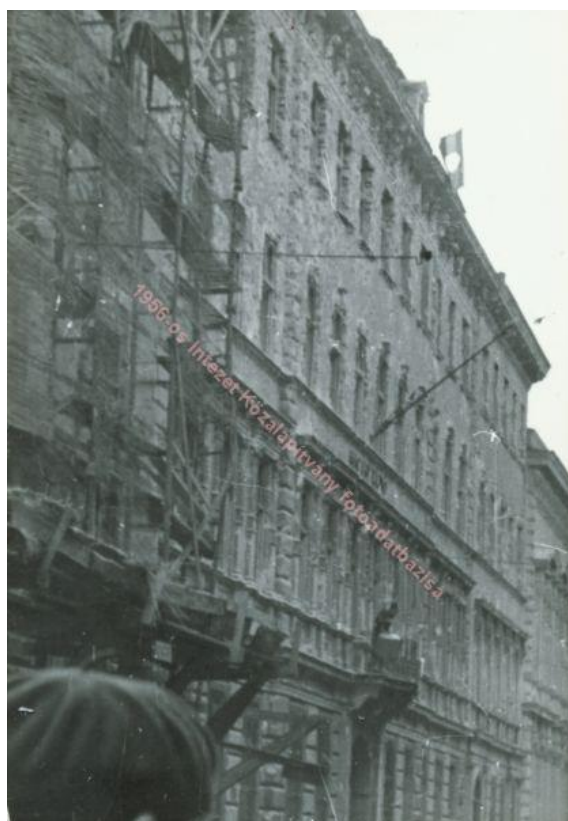
5. sz. melléklet: **A Bródy Sándor utca, háttérben a Magyar Rádió épületeivel.** (Saját készítésű felvétel. Készült 2014.03.23.)

6. sz. melléklet: **A Pollack Mihály tér. A kép jobb oldalán a Rádió régi vaskerítése, vaskapuja.** (Saját készítésű felvétel. Készült 2014.03.23.)

7. sz. melléklet: **A Pollack Mihály tér 1956-ban.** Forrás: Orbán Éva: Üzenet a barikádról. I. Budapest, 1996. 435.

8. sz. melléklet: **A Magyar Rádió Bródy Sándor utcai főépülete lyukas zászlóval.** (A felvételt Tóth Gyula készítette 1956. október 30-án.) Forrás: Az 1956-os Magyar Forradalom Történetének Dokumentációs és Kutatóintézete Közalapítvány fotóadatbázisa.

<http://server2001.rev.hu/oha/index.html> Letöltés ideje: 2014.04.05. 17:30

9. sz. melléklet: **Égő teherautók a Magyar Rádió épületénél 1956. október 23-án este.**

Forrás: Az 1956-os Magyar Forradalom Történetének Dokumentációs és Kutatóintézete Közalapítvány fotóadatbázisa. <http://server2001.rev.hu/oha/index.html> Letöltés ideje:

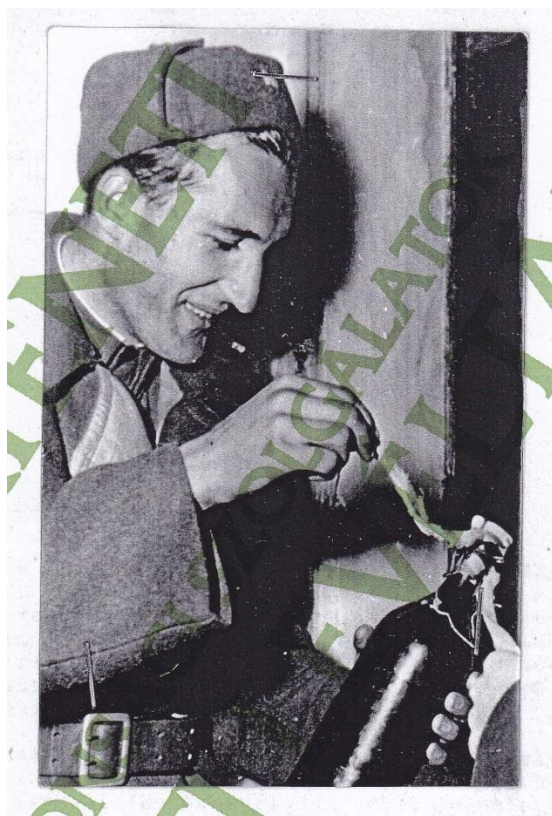
2014.04.05. 17:30

10. sz. melléklet: **Katonák érkeznek Magyar Rádió védelmére.** (MTI fotó, készítés ideje: 1956. október 23.) Forrás: Az 1956-os Magyar Forradalom Történetének Dokumentációs és

Kutatóintézete Közalapítvány fotóadatbázisa. <http://server2001.rev.hu/oha/index.html>

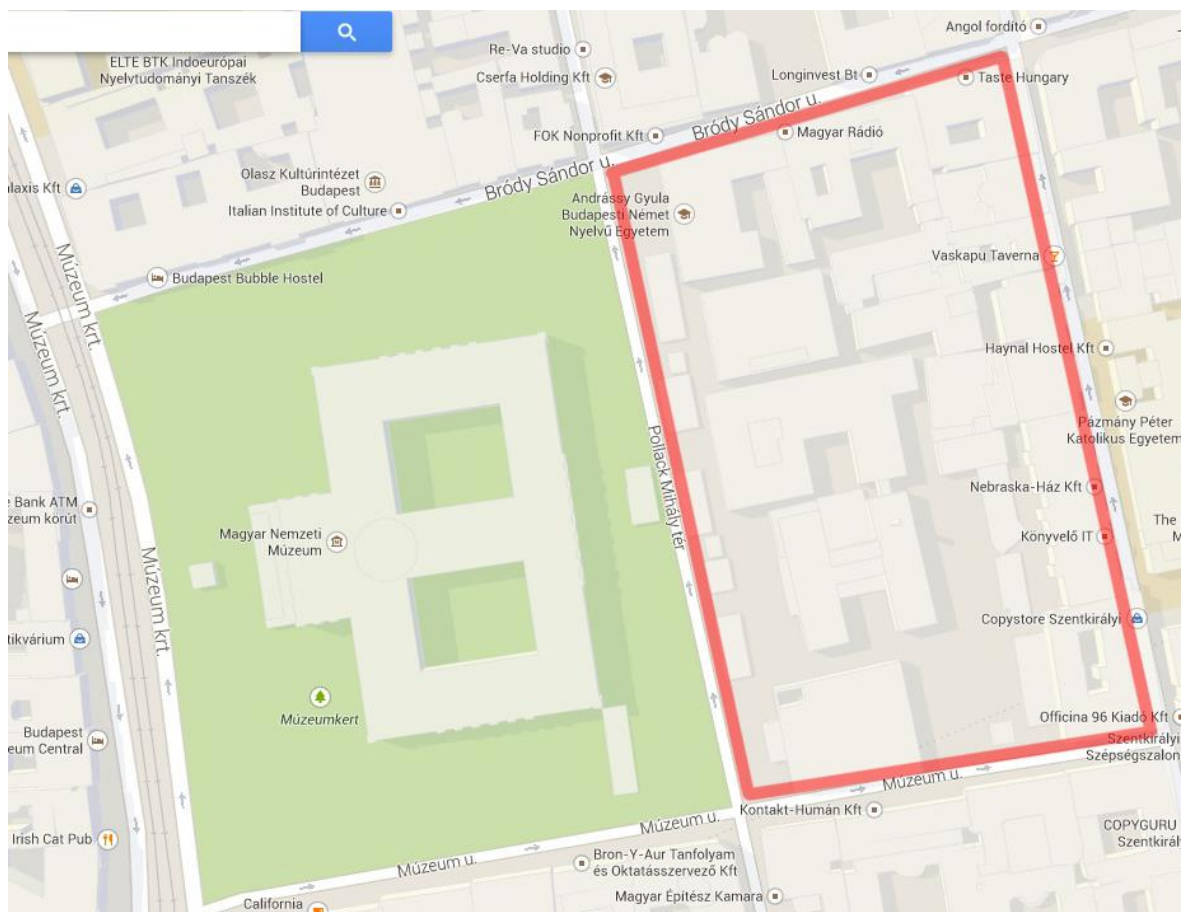
Letöltés ideje: 2014.04.05. 17:30

11. sz. melléklet: Munkaszolgálatos katona Molotov-koktéllal a kezében. Forrás: Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára 3.1.5. O-16798/2. 51.

12. sz. melléklet: Pataky Dezső fiatalkori arcképe.

13. sz. melléklet: **Térkép a Magyar Rádió épületeiről.** [Piros négyszöggel jelölt épületegyüttes] Forrás: <https://www.google.hu/maps/@47.4916786,19.064364,18z> Letöltés ideje: 2014.04.11. 20:00

14. sz. melléklet: **A Magyar Rádió Bródy Sándor utcai főépületén látható emlékmű** (Saját készítésű felvétel. Készült 2014.03.23.)

Időpont	Sérülés előzménye	Sérült	neme	kora	Helyszín
20:43	ÁVH-s, kővel megdobták		ffi	27 év	Bródy S. u.
21:08	Szúrkálás. Nem sikerült megközelíteni a helyszínt.				
21:56	Könnyfakasztó gázmérgezés	Civil	ffi	16 év	Szentkirályi u.
21:37	Lövés. Halál.	"	ffi	40 év	Vas u-i Kórh.
21:40	Kocsijával feldöntötték.	Katona		23 év	?
21:12	Lövés	Civil		18 év	Bródy S. u. kör.
21:13	Lövés	"		33 év	"
21:25	Lövés	"		18 év	"
22:15	5 lött sérült	?		?	?
22:14	Lövés	ÁVH		29 év	Bródy S. u.
22:13	Lövés. Lakásban érte.	Civil	nő	37 év	"
22:36	Lövés	Katona		?	"
21:13	Lövés	Civil		18 év	"
21:13	Lövés	"		38 év	"
22:20	Lövés	"		?	"
22:25	Lövés	"		18 év	"
22:25	Lövés	"		33 év	"
22:25	Zúzódások	ÁVH		21 év	"
22:25	Lövés	Civil		24 év	"
22:26	Lövés	"		20 év	"
22:45	Lövés	"		17 év	"
22:48	Lövés	"		18 év	"
22:50	Lövés	"		22 év	"
23:39	Lövés	Katona		30 év	"
23:50	Lövés	Civil		20 év	"
22:50	Lövés	"		58 év	"
0:10	Zúzódások	Civil	ffi	?	Bródy S. u.
0:10	"	"		?	"
0:25	Lövés	"		?	"
0:25	Lövés	"		?	"
0:25	Lövés	"		?	"
0:30	Lövés. Halál.	"		23 év	"
1:17	Lövés	"		27 év	"
1:17	Zúzódások	"		23 év	"
2:31	Lőtt sérülések, a helyszínt megközelíteni nem lehetett.				
2:31	Lövés	Civil	ffi	18 év	Bródy S. u. kör.
2:31	Lövés	"		18 év	"
3:10	3 lövött sérült	?		?	"
6:25	Sérülések. A helyszín nem közelíthető meg.				

15. sz. melléklet: A Központi Mentőállomás 1956. október 23–24-i eseménynaplója.

Forrás: Dr. Felkai Tamás: Fehér kocsin piros vér. Dokumentumgyűjtemény az Országos Mentőszolgálat '56-os munkájáról. Budapest, 1993. április.